

ПРАВОВИЙ БЮЛЕТЕНЬ ДАНСЬКОЇ РАДИ: Випуск 51 Квітень 2020

1. Оновлення: Огляд Заходів Щодо Запобігання Поширенню Коронавірусу

Контекст: З часу випуску двох останніх номерів Юридичного Бюлетеня¹ кількість заходів, вжитих урядом для обмеження поширення коронавірусу COVID-19, значно зросла. Починаючи з 30 березня 2020 року, були прийняті:

- Постанови Кабінету Міністрів [№ 255](#) (від 2 квітня 2020), [№ 262](#) і [№ 266](#) (від 8 квітня 2020), [№ 291](#) (22 квітня 2020) про запобігання поширенню COVID-19;
- Закон [№ 540](#) «Про забезпечення додаткових соціальних і економічних гарантій у зв'язку з поширенням COVID-19» від 30 березня 2020;
- Закон [№ 555](#) «Про запобігання поширенню COVID-19» від 10 квітня 2020;
- Постанова Фонду загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття [№ 217](#) від 8 квітня 2020;
- [Постанова](#) Кабінету Міністрів України «Про соціальну підтримку сімей з дітьми» від 22 квітня 2020.

Коли знімуть обмежувальні заходи: Станом на 30 квітня 2020 року, кількість випадків інфікування COVID-19 [зросла](#) до 10,406 (з них 261 - летальні випадки, а також 1,238 підтверджених випадків одужання). У той час як карантин було **продовжено до 11 травня**,² жодне із введених раніше обмежень не було ослаблено. У той же час, 24 квітня Кабінет Міністрів [опублікував](#) поетапний план зняття карантинних обмежень.

	Етап 1	Етап 2	Етап 3	Етап 4	Етап 5
	Етап настає, якщо відповідні умови виконуються 10 днів поспіль				
Умови	Відсоток виявлених випадків серед перевічених не зростає / щоденне відхилення не перевищує 5%	Відсоток нових випадків серед протестованих щодня падає; кількість осіб, які одужали, не зменшується	Кількість осіб, які одужали, вдвічі перевищує кількість нових випадків. Лікарні зайняті пацієнтами з COVID-19 менш ніж на 10%.	Кількість нових непов'язаних між собою випадків не перевищує 5 на область у день	Зустрічаються лише поодинокі випадки, пов'язані лише із зовнішніми (іноземними) джерелами
Зняті обмеження	<ul style="list-style-type: none"> • Оптова та роздрібна торгівля; • Нотаріуси, адвокати, аудиторі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Побутові послуги; • Заняття у випускних класах; • Готелі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Окремі школи та університети; • Пасажирські перевезення у межах областей; • ТРЦ, театри, кіно; • Кафе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Увесь наземний транспорт і метро; • Сфери розваг, культури, освіти; • Планова мед. допомога. 	<ul style="list-style-type: none"> • Скасування інших заходів, крім регіональних, введених місцевою владою.

¹ Див. Правовий Бюлетень Данської Ради, [Випуск № 49](#): Спеціальний випуск: Коронавірус і правові заходи); [Випуск № 50](#): Лютий-Березень 2020, Секція 1.

² **Важливо:** 4 травня 2020 року Кабінет Міністрів [заявив](#) про продовження карантину до 22 травня.

Нижче наведені основні додаткові заходи, прийняті урядом станом на 30 квітня 2020 року - найбільш важливі з них стосуються свободи пересування.

і) Свобода Переміщення

З найбільш гострими обмеженнями свободи переміщення стикаються жителі невідконтрольної уряду території України, які раніше перетинали лінію зіткнення через контрольні пункти в'їзду-виїзду (КППВ) – див. Випуски Правового бюлетеню № 49 та № 50. Нижче вказані додаткові важливі обмеження свободи переміщення:

	Режим Самоізоляції	Примусова обсервація (Ізоляція)
На кого поширюється?	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Особи, які досягли 60 років;</u> • <u>Особи, які добровільно погодилися самоізолюватись замість проходження примусової обсервації (див. праворуч) після перетину КППВ або державного кордону;</u> • <u>Особи, інфіковані COVID-19, а також особи з підозрою на інфекцію, які не потребують госпіталізації;</u> • <u>Особи, які контактували з інфікованими COVID-19 людьми, або ж з особами з підозрою на інфекцію і не потребують госпіталізації.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Особи, які перетнули державний кордон – за певними винятками;³</u> • <u>Особи, які перетнули КППВ на сході України або у Криму – за аналогічними винятками;</u> • <u>Особи, які двічі порушили режим самоізоляції;</u> • <u>Особи, які контактували з інфікованими COVID-19 і відмовилися пройти обстеження (за направленням лікаря);</u> • <u>Особи, які добровільно поступають в обсервацію через неможливість самоізолюватись;</u>
Що передбачає?	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Залишатися вдома</u> (у самостійно обраному місці), уникаючи контактів з людьми, окрім як з іншими співмешканцями; • <u>Дозволено</u> виходити назовні для виходу собаки двічі у день, а також для купівлі продуктів/ліків/засобів гігієни не далі як на 2 км. від місця самоізоляції. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Примусова госпіталізація</u> особи на 14 днів без права залишити місце обсервації за власним бажанням; • <u>Утримання в обсерваторах</u> забезпечується обласними державними адміністраціями (оплата харчування не покривається).
Які санкції?	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Порушення режиму є адміністративним правопорушенням</u> (контакт з іншими особами, вихід за межі обсервації/самоізоляції та ін.) і передбачає штраф у розмірі від 17,000 грн. до 34,000 грн.; • <u>Таке ж порушення розглядається як злочин</u> (кримінальна відповідальність), якщо порушення режиму призвело – або свідомо могло привести – до інфікування інших осіб або інших тяжких наслідків. У такому разі, застосовується збільшений розмір штрафу – до 51,000 тис. грн., обмеження або позбавлення волі на строк до 3 років або навіть до 8 років. 	

³ Виняток встановлено для співробітників дипломатичних і консульських установ, представників акредитованих в Україні міжнародних місій та організацій, а також членів їх сімей, екіпажу вантажних транспортних засобів – якщо немає інформації, що вони контактували з інфікованими COVID-19 особами.

Інші обмеження свободи переміщення:

- Пересування групами з 3 і більше осіб забороняється (при деяких винятки);
- Перебуваючи в громадських місцях (включаючи вулиці), особи повинні використовувати респіратор або захисну маску, а також мати з собою засвідчує їх особистість документ;
- Дітям у віці до 14 років забороняється знаходитися в громадських місцях без супроводу повнолітнього члена сім'ї родича або опікуна;
- Відвідування зон відпочинку, спортивних і дитячих майданчиків заборонено. Також заборонено відвідування парків і скверів - крім як з метою виходу собаки;
- Рух між областями може бути обмежено місцевою владою; додаткові контрольні заходи можуть бути введені при переміщенні між областями.

ii) Соціальний Захист	iii) Економічна Підтримка
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Автоматичне продовження простроченої державної допомоги</u> – допомоги малозабезпеченим сім'ям, особам з інвалідністю, допомоги по безробіттю; • <u>Допомога по безробіттю збільшена з 650 грн. до 1,000 грн.</u>; тепер вона буде виплачуватись з 1-го дня після подання відповідної заяви (раніше – з 91-го); заявка може бути подана онлайн; • <u>Додаткова виплата 1,000 грн.</u> для пенсіонерів, пенсія яких менше 5,000 грн. (на разової основі); • <u>Індексація пенсій</u> повинна бути проведена урядом після закінчення карантину; • <u>Перелік соціально значущих товарів</u> (медикаментів і продуктів) затверджений Кабінетом Міністрів. Він визначає максимальну вартість продажу окремих товарів. Перевищення цих цін тягне за собою конфіскацію «надлишкового доходу» і накладення штрафу; • <u>Передбачена можливість доплати</u> до заробітної плати для медичних (до 300%) і соціальних працівників (до 100%), безпосередньо залучених до боротьби з поширенням COVID-19. Однак, реалізація цих заходів вимагає прийняття Кабінетом Міністрів додаткових підзаконних актів. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Забезпечення певного рівня заробітної плати</u> (з частковою компенсацією роботодавцю): <ul style="list-style-type: none"> ○ Працівникам, робота яких неможлива в умовах карантину (у т.ч. дистанційно), зарплата повинна виплачуватися роботодавцем як мінімум у розмірі 2/3 від звичайної ставки; ○ Роботодавець може подати заяву про компенсації зарплати, виплаченої соціально застрахованим працівникам за час вимушеного простою, але не більше 4,723 грн. за місяць простою працівника. При цьому, заява має бути подана роботодавцем протягом 30 днів після припинення роботи організації. • <u>Документальні та фізичні перевірки підприємств заборонені</u> до 31 травня (у деяких випадках – до 30 червня); • <u>Заборонено збільшувати процентну ставку</u> за дійсними кредитними договорами; • <u>Допомога на дітей у віці до 10 років</u> буде виплачуватися фізичним особам-підприємцям першої та другої групи. Допомога виплачуватиметься у розмірі 1,779 грн. або 2,218 грн. (залежно від віку дитини) щомісяця протягом дії карантину та за наступні після скасування карантину місяць.

iv) Доступ до Правосуддя

- Можливість онлайн-участі встановлена у рамках адміністративних, цивільних і господарських судових проваджень;
- Продовжено терміни судових процесуальних дій (подача позову, апеляційної чи касаційної скарги та ін.) у межах адміністративних, цивільних і господарських судових проваджень – до закінчення дії карантину;
- Строки, встановлювані судом у судових рішеннях (у т.ч. день набрання рішенням чинності), не можуть наступати раніше закінчення дії карантину. Тобто, судові рішення, винесені під час дії карантину, не вступають у силу до його закінчення.

2. Парламент Вніс Масштабні Зміни до Державного Бюджету 2020

13 квітня 2020 року Парламент прийняв Закон [№ 553](#) про зміни до державного бюджету на 2020 рік у зв'язку з додатковими витратами, спрямованими на боротьбу з поширенням COVID-19. Нижче наведені не усі зміни, а лише ті, які пов'язані з гуманітарною діяльністю і подоланням наслідків конфлікту. Усі показники у таблиці нижче наведені у грн.

Коментар до таблиці:

- Бюджетні лінії, які були скорочені, виділені **червоним**;
- Бюджетні лінії, які були розширені, виділені **зеленим**;
- Бюджетні лінії, скорочення яких доручено Кабінету Міністрів, виділені **синім**;
- Бюджетні лінії, що не зазнали змін, виділені **сірим**.

Напрямок фінансування	Бюджет 2020	Оновлений Бюджет
Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій	1 800 млн. ⁴	634 млн.
Міністерство у справах ветеранів		988 млн.
<i>Реабілітація та адаптація ветеранів «АТО»/ООС та учасників Революції Гідності</i>	246 млн.	Без змін
<i>Протимінна діяльність</i>	5 млн.	Буде зменшений Кабінетом Міністрів
<i>Фінансова підтримка громадських об'єднань ветеранів</i>	18 млн.	9 млн.
<i>Захист прав і свобод осіб, позбавлених свободи незаконними збройними формуваннями, окупаційною адміністрацією чи органами влади Росії з політичних мотивів, а також реінтеграція населення тимчасово окупованих територій</i>	66 млн.	Буде зменшений Кабінетом Міністрів

⁴ Під час прийняття закону про державний бюджет восени 2019 року, Міністерство ТОТ та Міністерство у справах ветеранів були об'єднані в єдине міністерство. У березні 2020 року, однак, міністерства знову були розділені – як і їх бюджети.

<i>Пілотні заходи з реагування на проблеми для розвитку, викликані переміщенням осіб та поверненням комбатантів</i>	7 млн.	Буде зменшений Кабінетом Міністрів
<i>Субвенція місцевим бюджетам на заходи щодо підтримки постраждалих внаслідок конфлікту територій</i>	20 млн.	Буде зменшений Кабінетом Міністрів
<i>Компенсація за житло, знищене в результаті збройної агресії Росії</i>	40 млн.	Буде зменшений Кабінетом Міністрів
<i>Субвенція місцевим бюджетам на житло ВПО</i>	485 млн.	Буде зменшений Кабінетом Міністрів
Міністерство охорони здоров'я	116 млрд.	131 млрд.
Державна служба України з надзвичайних ситуацій	15 млрд.	Без змін
Міністерство соціальної політики	294 млрд.	321 млрд.
<i>Пенсійний фонд</i>	173 млрд.	202 млрд.
<i>Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю</i>	1.834 млрд.	1.474 млрд.
<i>Заходи щодо соціального захисту дітей, сімей, жінок та найбільш вразливих соціальних груп</i>	88 млн.	85 млн.
<i>Виплата щомісячної адресної допомоги ВПО</i>	3 млрд.	Без змін
<i>Спеціалізована протезно-ортопедична та медично-реабілітаційна допомога особам з інвалідністю</i>	29 млн.	Без змін
<i>Санаторно-курортне лікування ветеранів війни та осіб з інвалідністю</i>	213 млн.	Без змін
<i>Виплата деяких видів допомог, компенсацій, грошового забезпечення та оплата послуг окремим категоріям населення</i>	63 млрд.	61 млрд.
Міністерство розвитку громад і територій України	15 млрд.	8 млрд.
<i>Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України</i>	1.275 млрд.	Без змін
<i>Координаційний центр з надання правової допомоги</i>	822 млн.	821 млн.
<i>Мобілізаційна підготовка галузей національної економіки України (Міністерство розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства)</i>	78 млн.	60 млн.

Зміни витрат державного бюджету на житло:

Серед більш ніж 20 статей державного бюджету, спрямованих на придбання житла, тільки шість будуть скорочені. Однак, половина із них (три) – бюджетні лінії, пов'язані з житлом для переселенців. Наприклад, Кабінет Міністрів повинен переглянути бюджет на придбання житла для переселенців, раніше встановлений у розмірі 485 млн. грн. Показники нижче вказані у млн. грн.

Статті бюджетних витрат	Бюджет 2020	Оновлений Бюджет
Субвенція місцевим бюджетам на проєкт «Житло для внутрішньо переміщених осіб»	485	Буде зменшений Кабінетом Міністрів
Будівництво (придбання) доступного житла	100	Буде зменшений Кабінетом Міністрів
Часткове покриття вартості іпотечних кредитів для забезпечення доступним житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов	41	Без змін
Грошова компенсація постраждалим, житло яких було зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією РФ	40	Буде зменшений Кабінетом Міністрів
Часткове покриття відсоткової ставки кредитів комерційних банків молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво і придбання житла	23	Без змін
Збільшення статутного капіталу Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву	28	Без змін
Фінансова підтримка Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву	7	Без змін

3. Кабінет Міністрів Знову Розширює Програму «Доступні кредити 5-7-9%»

Контекст: У січні 2020 року Кабінет Міністрів запустив програму «Доступні кредити під 5-7-9%» для мікро- і малих підприємств та розширив її в березні 2020 року.⁵ Програма передбачає надання кредиту на визначені цілі у розмірі до 2 млн. грн. строком до 5 років і річною процентною ставкою від 5% до 9%.

Зміни що розглядаються: 15 квітня 2020 року Кабінет Міністрів прийняв постанову [№283](#) щодо повторного розширення програми, а 29 квітня 2020 року ухвалив ще одну поправку. Прийняті нововведення передбачають наступне:

- Збільшення максимального розміру кредиту з 2 млн. грн. до 3 млн. грн.;
- Підвищення ліміту максимального допустимого річного доходу для участі у Програмі з 50 млн. грн. до 100 млн. грн.

Проте, найбільш важливим нововведенням є визначення нової можливої цілі отримання кредиту - рефінансування заборгованості. При цьому, такі кредити будуть надаватися на особливих умовах – ще більш вигідних, ніж базові умови програми «Доступні кредити»:

- Максимальна сума кредиту не обмежена (втім, все ще діє обмеження на граничний рівень державної допомоги, отриманої за останні 3 роки - 200,000 євро);
- Застосовується нульова процентна ставка;
- Максимальний строк кредиту - до 31 березня 2021 року.

⁵ Для додаткової інформації див. [Правовий бюлетень](#) Данської Ради, Випуск 48: Січень 2020, Секція 2; [Правовий Бюлетень](#) Данської Ради, Випуск 50: Лютий-Березень 2020, Секція 4.

Можливі ризики:

- Підвищення ліміту максимального допустимого річного доходу для участі у Програмі робить її доступною для більших підприємств, що зможуть конкурувати з малим бізнесом за отримання кредитування. Цілком можливо, що це призведе до обмеження доступу первинної аудиторії – мікро- та малого бізнесу – до участі у Програмі;
- Включення рефінансування заборгованості до переліку можливих цілей надання кредиту – при цьому на вкрай вигідних умовах – може поставити під загрозу ефективність реалізації Програми, особливо в умовах високих ризиків видачі кредитів на рефінансування заборгованості.

Коли програму «Доступні кредити» було запущено у січні 2020 року, з нею були пов'язані великі надії щодо її потенціалу з підтримки мікро- та малого бізнесу, у тому числі на постраждалих від конфлікту територіях. Останні зміни, внесені до Програми, викликають побоювання на рахунок того, чи будуть виправдані ці надії.

4. Кабінет Міністрів Схвалив Угоду з Урядом ФРН Про Фінансування Проекту «Житло для ВПО»

22 квітня 2020 року Кабінет Міністрів [схвалив](#) угоду з урядом Федеративної Республіки Німеччина про виділення 25,5 млн. євро у рамках проекту «Житло для ВПО». Угода має бути підписана міністром з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, а потім затверджена Парламентом. Відзначимо, що сам проект «Житло для ВПО» також знаходиться на стадії розробки.

5. Верховний Суд Присудив Виплату за Відсутність Механізму Компенсації за Знищене Внаслідок Конфлікту Житло, Розташоване на Непідконтрольній Території

25 березня 2020 року Верховний Суд України (ВСУ) виніс [постанову](#) у справі № 310/1739/17, розглянувши вимогу про виплату більш ніж 500,000 грн. в якості компенсації за знищене внаслідок конфлікту житло, розташоване на непідконтрольній території (місто Шахтарськ). Факт зруйнування житла позивач підтвердив довідкою, виданою т.зв. "ДНР". До цього суди першої та апеляційної інстанції відмовляли у задоволенні позову – у тому числі, через відсутність достатніх та допустимих доказів факту знищення житла.

Рішення суду: Верховний Суд відхилив вимогу про компенсацію вартості знищеного житла – через відсутність механізму для виплати такої компенсації. Однак, натомість ВСУ присудив позивачеві грошову виплату у розмірі 50,000 грн. в якості *компенсації за відсутність механізму*, який держава мала встановити для захисту права власності, порушеного внаслідок знищення майна.

Значення рішення: Це не перше рішення ВСУ, яким присуджується грошова виплата переселенцю за відсутність механізму надання компенсації за знищене внаслідок конфлікту житло.⁶ У той же час, розглянуте рішення містить нові важливі елементи правової позиції Верховного Суду щодо права на компенсацію в умовах конфлікту:

- Підтверджено право позивача на компенсацію за знищене внаслідок конфлікту житло, розташоване на непідконтрольній території;
- Суд прийняв довідку, видану т.зв. «ДНР», у якості допустимого і належного доказу факту знищення житла, застосувавши т.зв. «Намібійський виняток».⁷

⁶ Наприклад, див. [рішення](#) Верховного Суду України у справі № 423/2245/16 від 19 лютого 2020 року.

⁷ Намібійські винятки – правова позиція Міжнародного Суду ООН, відповідно до якої документи, видані невизнаними режимами, повинні визнаватися дійсними, якщо того вимагає захист прав населення. При цьому, визнання таких документів не веде до визнання самого режиму.

Окремі важливі елементи позиції Суду:

- Щодо відсутності процедури виплати компенсації за зруйноване житло: «відсутність [таких]... положень не впливає на право заявника вимагати компенсацію за порушене право власності»; «заявник має право на компенсацію за невиконання державою своїх позитивних обов'язків щодо [захисту права власності позивача]».
- Щодо виплати 50, 000 грн. за ненадання державою компенсації за зруйноване житло: «[хоча правові норми для такого стягнення] відсутні, обов'язком Верховного Суду є заповнити існуючі прогалини у законодавстві своєю практикою, спираючись на принцип верховенства права і пріоритетність захисту прав людини».
- Щодо специфіки справи, пов'язаної із конфліктом: «обов'язком держави щодо захисту прав не зникають в умовах збройних конфліктів»; «відповідальність держави є абсолютною ... [тому] держава може бути притягнута до відповідальності з метою компенсації шкоди тим, хто постраждав від дій невстановлених осіб чи терористів, коли держава визнає свою нездатність підтримувати ... безпеку або захищати життя людей і власність».

Зазначена правова позиція Верховного Суду України значною мірою відрізняється від вже існуючих правових і політичних позицій щодо вирішення проблеми компенсації. Це рішення може розширити потенціал національних судів у сфері захисту права власності по обидві сторони від лінії розмежування.

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства і не обов'язково відображають позицію ДРБ–ДГР.

Цей документ охоплює питання діяльності з надання гуманітарної допомоги, яка здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди, викладені у цьому документі, жодним чином не можуть розглядатися як офіційна позиція Європейського Союзу. Європейська Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, яку він містить.

Цей правовий інформаційний бюлетень створений завдяки щедрій підтримці американського народу, що здійснює Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). За його зміст несе відповідальність Данська Рада у справах біженців. Бюлетень не обов'язково відображає позицію Агентства США з міжнародного розвитку та Уряду Сполучених Штатів.

Цей документ був створений за підтримки Сполученого Королівства, однак викладені у ньому погляди не обов'язково відображають офіційну позицію Сполученого Королівства.